

Protokoll fört vid enskild föredragning

Utbildnings- och kulturavdelningen
Utbildningsbyrån

Beslutande
Vicepresident
Annika Hambrudd

Föredragande
Byråchef
Jonna Grunér

Justerat
Omedelbart

Nr 1

Operativt stöd för det studieadministrativa systemet
Primus för barnomsorgen, grundskolorna och
landskapets skolor, 2024-2026

ÅLR 2024/252

3 U2

Beslut

Ålands landskapsregering beslöt ånyo att ge Ålands gymnasium i uppdrag att fungera som operativt stöd för det skoladministrativa systemet Primus som används inom landskapets skolor, grundskolorna och barnomsorgen på Åland. Det operativa stödet ges under perioden 01.01.2024 – 31.12.2026 med en automatisk förlängning förutsatt att budgetmedel beviljas.

I uppdraget som tjänsteägare ska Ålands gymnasium rekrytera personal till en tjänst som huvudanvändare och kompetensstöd för det administrativa systemet Primus för landskapets skolor, grundskolorna och barnomsorgen på Åland.

Ålands gymnasium ska inom mars månad inlämna till landskapsregeringen en rapport som beskriver utfallet av perioden. Landskapsregeringens Utbildnings- och kulturavdelning utvärderar, i egenskap av förvaltningsansvarig, behovet av tjänsten och dess innehåll samt bereder utgående från rapporten ett förslag på fortsatt behov av stödinsatser för användningen av Primus.

Den personal som rekryteras bör inneha erkänt kunnande om databashantering, dokumenterad erfarenhet av arbete inom utbildningssektorn, vara bekant med tolkningar av läroplaner och språkkunig. Som merit räknas erfarenhet av att arbeta i Primus-databaser.

I stödtjänsten ingår att;

- Vara huvudanvändare för Primus-databasen, (bl.a. statistiköverföring, kopplingen till andra digitala system, t.ex. lärplattformar, antagningssystem samt att göra anpassningar som gäller för hela Multiprimus)
- Fungera som kompetensstöd för skoladministratörer i databasanvändningen, (bl.a. att skapa och underhålla mallar för rapporter och utskrifter, utveckla systemet för optimal användning, leda Primus samarbetsforum, koordinera fortbildningsinsatser, utbilda och stöda huvudanvändare på skolor och daghem, verkställa ändring från och statistikinformation till utbildnings- och kulturavdelningen samt att fungera som kompetensstöd för schemalägningsverktyget Kurre)
- Bistå i utvecklingen av Primus för barnomsorgen samt när systemet tas i bruk i kommunerna.

Kostnaderna som uppgår till högst 240 000 € påförs budgetmoment 53510 Utveckling inom utbildning. Lön utgår i enlighet med övrig motsvarande anställning inom Ålands gymnasium.

Laghänvisning: 1 § Landskapslag (2011:13) om gymnasieutbildning

Nr 2

Högskoleförberedande studier inom den grundläggande yrkesutbildningen-slutrapport

ÅLR 2023/3413

4 U2

Beslut

Landskapsregeringen beslöt att anteckna sakkunniggruppens slutrapport

Högskoleförberedande studier inom den grundläggande yrkesutbildningen för kännedom (bilaga 1, U224E01).

Sakkunniggruppen har utvärderat den högskoleförberedande utbildningshelheten HUTH, samt dess innehåll och kommit med utvecklingsförslag.

Under våren 2024 kommer ett informationstillfälle om rapporten att hållas.

Nr 3

Utveckling av en åländsk tillsynsenhet för hemundervisning-projektredovisning

ÅLR 2023/2765

5 U2

Beslut

Landskapsregeringen beslöt att anteckna Mariehamns stads projektredovisning

Utveckling av en åländsk tillsynsmyndighet för hemundervisning för kännedom (bilaga 2, U224E01).

Projektet har skapat en fungerande Wilma samt ett specialbyggt kursområde i Its Learning, tagit fram fungerande mallar för den skriftliga redogörelsen samt utarbetat ett samarbetsavtal med övriga kommuner i vilket Mariehamns stad tar ansvar för tillsynen av

hemundervisade barn på Åland. Projektet har även hållit två informations- och diskussionstillfällen med hemundervisningsföreningen.

Under våren 2024 kommer ett informationstillfälle om projektredovisningen att hållas.

Högskoleförberedande studier inom den grundläggande yrkesutbildningen

SAKKUNNIGGRUPPENS SLUTRAPPORT

Dnr: 2023/3413

Datum: 14.12.2023

PB 1060, AX-22111 Mariehamn

registrator@regeringen.ax

+358 18 25 000

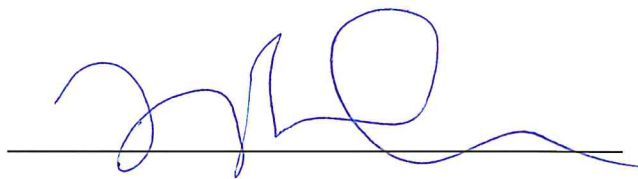
www.regeringen.ax

Sakkunniggruppen avger härmed sin slutrapport och anhåller samtidigt om befrielse från sitt uppdrag

Mariehamn den 14 december 2023

Bodil Regårdh, ordförande och sekreterare
Specialsakkunnig inom utbildning
Utbildningsbyrån

Jenny Polviander
Studiehandledare
Ålands lyceum

Marcus Eriksson
Elevhandledare
Kyrkby högstadieskola

Gabriella Husell
Studiehandledare
Ålands yrkesgymnasium

Erika Eriksson
Biträdande rektor
Ålands yrkesgymnasium

Innehållsförteckning

1. Inledning, bakgrund och uppdrag	3
2. Beskrivning av arbetssätt och metoder	4
3. Studerandes intresse för och behov av högskoleförberedande studier	4
3.1 Resultat från målgrupp 1	4
3.2 Resultat från målgrupp 2	5
3.3 Resultat från målgrupp 3	5
4. Nuvarande system för högskoleförberedande studier	6
4.1. Beskrivning av den nuvarande högskoleförberedande utbildningshelheten	6
4.2. Nyckel för omräkning av HUTH-studier vid Ålands lyceum till kompetenspoäng i Ålands yrkesgymnasium ..	8
4.3 Behörigheter för studier i högskolor och universitet	9
4.4 Statistik över antalet studerande i HUTH och antalet utexaminerade och deras fortsatta studier	9
4.5 Utvärdering	11
5. Ålands gymnasiums styrelses förslag	11
6. Sakkunniggruppens förslag på flexiblare system	12
7. Slutsatser	13
Bilaga 1	14
Bilaga 2	19
Bilaga 3	22

1. Inledning, bakgrund och uppdrag

Bakgrund

Den högskoleförberedande utbildningshelheten, HUTH, startade hösten 2011 för att ge ökade möjligheter för studerande vid Ålands yrkesgymnasium att studera på högskolor och universitet i Sverige. HUTH ger även möjlighet att förbereda sig för studentexamensproven i modersmål, lång engelska, kort matematik, samhällskunskap och från och med 2022 i geografi. Innehållet i HUTH har reviderats ett flertal gånger för att möta förändrade krav från Universitets- och högskolerådet i Sverige (UHR) och studentexamensnämnden i Finland. I dagsläget läser HUTH-studerande 60 studiepoäng enligt Ålands lyceums läroplan vilket motsvarar 30 kurser enligt gymnasiets tidigare system.

Antalet studerande som läste HUTH minskade drastiskt under antagningsåren 2019 och 2020 (se tabell på sidan 10) och därför inlämnades en skrivelse till landskapsregeringen från Ålands lyceum med förslaget att HUTH skulle läggas ned. Landskapsregeringen beslöt därefter att inbegära synpunkter och förslag från styrelsen för Ålands gymnasium på ett nytt upplägg av högskoleförberedande studier som ger studerande vid Ålands yrkesgymnasium möjligheten att erhålla särskilda behörigheter för vidare studier vid svenska högskolor och universitet samt möjlighet att avlägga studentexamen (140 U2, 25.5.2021, ÅLR 2021/2596). Styrelsen för Ålands gymnasium inlämnade den 20.4.2022 en rapport till landskapsregeringen där styrelsen framförde att "möjligheten att skriva studentprov med tillhörande lärarledd förberedd undervisning är till för studerande vid Ålands lyceum. Studerande vid Ålands yrkesgymnasium fokuserar på sina yrkesstudier och skolan får större möjligheter till flexibla schemaläggning." Styrelsen för Ålands gymnasium föreslog i rapporten att nuvarande HUTH-paket skulle avslutas och att skolorna tillsammans skulle planera en lösning för hur man kan erbjuda studerande vid yrkesgymnasiet möjlighet att avlägga kurser för att erhålla den särskilda behörigheten Matematik 2b.

Ålands landskapsregering antecknade styrelsens rapport för kännedom den 5.12.2022 och beslöt att tillsätta en sakkunniggrupp för att utveckla ett framtida upplägg av högskoleförberedande studier för studerande vid Ålands yrkesgymnasium.

Sakkunniggruppens uppdrag

Ålands landskapsregering tillsatte en sakkunniggrupp den 29 maj 2023 med uppdraget att utreda ett framtida upplägg av den högskoleförberedande utbildningshelheten som garanterar studerande i Ålands yrkesgymnasium att få särskild behörighet för vidare studier i högskolor och universitet i Sverige samt avlägga studentexamen.

Sakkunniggruppen ska inom sitt uppdrag

- inhämta elevers och studerandes intresse för och behov av högskoleförberedande studier
- utvärdera befintligt HUTH-system samt utreda behov av förändringar
- ge förslag på ett flexibelt system som ger möjlighet för alla studerande i yrkesgymnasiet att välja valbara studier som stöder fortsatta studier på högskolenivå.

Sakkunniggruppens sammansättning:

Specialsakkunnig Bodil Regårdh, Utbildningsbyrån, sakkunniggruppens ordförande och sekreterare

Biträdande rektor Erika Eriksson, Ålands yrkesgymnasium

Studiehandledare Gabriella Husell, Ålands yrkesgymnasium

Studiehandledare Jenny Polviander, Ålands lyceum

Elevhandledare Marcus Eriksson, Kyrkby högstadieskola

En slutrapport lämnas till landskapsregeringen den 15 december 2023.

2. Beskrivning av arbetssätt och metoder

Sakkunniggruppen har under perioden 30 augusti – 15 december haft 11 möten.

Sakkunniggruppen utförde en enkätundersökning med hjälp av undersökningsverktyget Webropol. Enkätundersökningar genomfördes i tre studerandegrupper i Ålands yrkesgymnasium.

3. Studerandes intresse för och behov av högskoleförberedande studier

Till sakkunniggruppens uppdrag ingick att inhämta elevers och studerandes intresse för och behov av högskoleförberedande studier. Sakkunniggruppen valde att ha med studerande i yrkesutbildningens årskurs 1 som målgrupp i undersökningen i stället för elever i grundskolan. Orsaken är att sakkunniggruppens mandatperiod inföll för tidigt under läsåret för att göra undersökningen i årskurs 9 och studerande i årskurs 1 hade ännu inte inlett studier i HUTH när undersökningen gjordes.

Studerande i årskurs 1 i utbildningsprogrammen inom sjöfart och social- och hälsovård fick en separat enkät eftersom de inte har möjlighet att välja HUTH.

Sakkunniggruppen utformade enkäter med frågor riktade till tre olika målgrupper:

1. Studerande i årskurs 1 i alla utbildningsprogram utom utbildningsprogrammet inom sjöfartbranschen (SJ) och utbildningsprogrammet inom social- och hälsovårdsbranschen (NVA).
2. Studerande i årskurs 1 i utbildningsprogrammet inom SJ och NVA.
3. Samtliga studerande i årskurs 3 som slutfört HUTH under detta läsår.

Målgrupperna 1 och 2 besvarade enkäter under vecka 39 och 40 och målgrupp 3 besvarade enkäten under vecka 41.

3.1 Resultat från målgrupp 1

Totala antalet respondenter i målgrupp 1 är 128 av totalt 135 studerande (95 %). 26 % (33 st.) av respondenterna har valt HUTH. På frågan om varför de valt HUTH uppger 60 % som orsak att få behörighet för vidare studier i Sverige och 44 % uppger orsaken vara att avlägga studentexamen. 25 % har valt HUTH för att föräldrar/vårdnadshavare vill det och 19 % har valt HUTH för att få mera utmaning och stimulans i studierna. Ingen (0%) av respondenterna har valt det för att deras kompisar valde det. Nästan 19 % valde HUTH av andra orsaker till exempel byte av miljö, bättre lärare och för att man har störst chans att ta sig vidare i studierna. 88 % av respondenterna har för avsikt att avlägga studentexamen.

På frågan om hur mycket man ser fram emot att gå HUTH svarar 27% att de ser lite fram emot det och drygt 13 % ser mycket fram emot att gå HUTH, 27% ser inte alls fram emot att gå HUTH och drygt 32 % är neutrala.

74 % (96 st.) av målgruppen har inte valt HUTH. På frågan om varför de inte valt HUTH uppger 60 % att de inte är intresserad och drygt 20 % uppgav som orsak att de inte tror att de skulle klara det. Drygt 12 % av respondenterna har uppgett andra orsaker som till exempel "behöver det inte", "orkar inte" eller tycker att det är onödigt. 2 av respondenterna uppgav att studiehandledaren avrådde och att studiehandledaren hade sagt att det inte gick att göra i utbildningen. Resultaten från enkätundersökningen i målgrupp 1 finns i bilaga 1.

3.2 Resultat från målgrupp 2

Totala antalet respondenter i målgrupp 2 är 52 av totalt 56 studerande (93 %). Respondenterna i målgrupp 2 är studerande i SJ och NVA som inte har möjlighet att välja HUTH. På frågan om de hade valt HUTH ifall det funnits möjlighet svarar 33 % ja. Orsaken uppges av 40 % av respondenterna, vara att få behörighet till vidare studier och få avlägga studentexamen. 17 % uppger som orsak att föräldrar/vårdnadshavare vill det och för 13 % av respondenterna är orsaken att kompisar valde det. 22 % av gruppen anger som orsak att få mera utmaning och stimulans.

67 % av respondenterna skulle inte valt HUTH om det funnits möjlighet varav majoriteten, 74 % säger att de inte är intresserade. 21 % uppger som orsak att de inte tror att de skulle klara det och 12 % uppger att deras betyg från grundskolan inte skulle räcka till. Resultaten från enkätundersökningen i målgrupp 2 finns i bilaga 2.

3.3 Resultat från målgrupp 3

Totala antalet respondenter i målgrupp 3 är 24 av 26 studerande (92 %). Målgruppen består av studerande som gått HUTH och som inledde sin yrkesutbildning hösten 2021. På frågan om de är nöjda med att ha valt HUTH svarar 88 % att de är ganska nöjda eller mycket nöjda med valet. 96 % av gruppen tror att de kommer att ha nytta av det och uppger som orsak att det kommer att vara lättare att komma in till utbildningar både i Sverige och Finland. De ansåg också att det har gett bra studierutiner och allmänt kunnande. 42 % uppger att de planerar att studera vidare i Sverige, 16 % på Åland och 42 % planerar att studera vidare i Finland eller annat land.

På frågan om man är nöjd med upplägget av HUTH-studierna så uppger 62 % att de är ganska nöjda eller mycket nöjda. 13 % uppger att de inte alls är nöjda och 25 % väljer att vara neutrala. På frågan om man är nöjd med innehållet i HUTH-kurserna så svarar 80 % att de är ganska eller mycket nöjda med innehållet. 8 % är inte alls nöjda och 12 % väljer att vara neutrala.

Respondenterna i målgrupp 3 fick frågan om vad som har varit bra med HUTH. Det som lyftes som det viktigaste var att man har möjlighet att studera vidare efter yrkesgymnasiet och att man fått gå tillräckligt med kurser för att kunna avlägga studentexamen. Man anser att det varit ett välstrukturerat och bra upplägg. Annat som lyftes var bra lärare och att man fått mera variation och omväxling i studierna samt att man har fått möjlighet att lära känna fler människor.

På frågan om vad som kunde utvecklas lyfter ett flertal av respondenterna kommunikationen och samarbetet mellan skolorna samt informationen till studerande. Flera anser att systemet med prepkurser¹ borde utvecklas. Ett förslag som kom fram var att ta bort prepkurserna för de som redan har skrivit studenten och för de som valt bort studentproven. Resultaten från enkätundersökningen i målgrupp 3 finns i bilaga 3.

¹ Preparandkurs, kurser som hjälper studerande att förbereda sig för studentprov

4. Nuvarande system för högskoleförberedande studier

Till sakkunniggruppens uppdrag hör att utvärdera befintligt HUTH-system samt utreda behov av förändringar.

4.1. Beskrivning av den nuvarande högskoleförberedande utbildningshelheten

Studerande inom den grundläggande yrkesutbildningen ska kunna förbereda sig för studier på högskolenivå². Det möjliggörs idag genom att studerande kan avlägga den högskoleförberedande utbildningshelheten. Studierna ordnas av Ålands lyceum och genomförs i enlighet med grunderna för läroplanen inom den allmänbildande gymnasieutbildningen från 2021³. Utbildningshelheten ersätter delar av de gemensamma examensdelarna och valbara examensdelarna inom den grundläggande yrkesutbildningen i Ålands yrkesgymnasium.

HUTH-studierna består av 14 studiepoäng i svenska (SV1-SV8, SV10), 14 studiepoäng i engelska (ENG1-ENG6, ENG10), 16 studiepoäng i matematik (MK1- MK8, MK10), 8 studiepoäng i samhällskunskap (SK1-SK4), en studiepoäng i kemi (KE1), en studiepoäng i fysik (FY1) och 6 studiepoäng i geografi (GE1- GE3) enligt läroplanen för den allmänbildande gymnasieutbildningen, totalt 60 studiepoäng i Ålands lyceum.

Studietiden är indelad i 15 perioder, varav 5 perioder är HUTH-studier. Det innebär att en tredjedel av studerandes totala studietid är HUTH-studier. Alla HUTH-studeranden är indelade i två grupper som läser HUTH i olika perioder. I årskurs 3 läser grupperna i samma period.

HUTH-studiernas uppbyggnad i två olika block:

Block 1

	Period 1	Period 2	Period 3	Period 4	Period 5
År 1			HUTH		HUTH
År 2		HUTH		HUTH	
År 3	HUTH				

Block 2

	Period 1	Period 2	Period 3	Period 4	Period 5
År 1		HUTH		HUTH	
År 2			HUTH		HUTH
År 3	HUTH				

² § 9 LL (2011:13) om gymnasieutbildning

³ https://www.gymnasium.ax/sites/default/files/document/attachment/LP2021_02062021_reviderad_maj2023.pdf

Innehållet i varje block:

Studieblock för studerande som inlett HUTH-studier fr o m hösten 2021

Åk 1				Åk 2				Åk 3	
Block A	sp	Block B	sp	Block C	sp	Block D	sp	Block E	sp
SV1	2	SV4	2	SV5	2	SV8	2	SV15	2
SV2	1	ENG3	2	SV6	1	ENG5	2	ENG10	2
SV3	1	MK2	2	SV7	1	ENG6	2	MK8	2
ENG1	1	MK3	2	ENG4	2	MK5	2	MK10	2
ENG2	3	GEO2	2	MK4	2	MK6	1	FY1/KE1	2
MK1	2	SK1	2	GEO3	2	MK7	1	SK3	2
GEO1	2			SK2	2	SK4	2		
Totalt:	12	Totalt:	12	Totalt:	12	Totalt:	12	Totalt:	12

k:

HUTH-studierna utgör sammanlagt 50 kompetenspoäng (kp) och ersätter och tillgodoräknas på följande sätt inom den grundläggande yrkesutbildningen:

- 25 kp av de gemensamma examensdelarna (som totalt är 35 kp)
- 25 kp av de yrkesinriktade valbara examensdelarna

Studerande genomför 10 kp av följande delområden inom de gemensamma examensdelarna i den grundläggande yrkesutbildningen för att erhålla gymnasieexamen med yrkesinriktning:

- Verksamheter i den digitala miljön, 2 kp (examensdelen Kunnskande i kommunikation och interaktion)
- Att verka i arbetslivet, 1 kp (examensdelen Kunnskande som behövs i samhället och arbetslivet)
- Färdigheter i studie- och karriärplanering, 1 kp (examensdelen Kunnskande som behövs i samhället och arbetslivet)
- Företagsamhet och företagsinriktad verksamhet, 1 kp (examensdelen Kunnskande som behövs i samhället och arbetslivet)
- Upprätthållande av arbetsförmåga och välbefinnandet, 5 kp (examensdelen Kunnskande som behövs i samhället och arbetslivet)

Den bedömning som studerande erhållit i sina studier i Ålands lyceum omräknas enligt fastställd skala inom den allmänbildande gymnasieutbildningen till vitsord i skala 1 – 5 enligt den grundläggande yrkesutbildningens skala och utgör grund för bedömning av respektive examensdel i Ålands yrkesgymnasium. Den omräknade bedömningen ingår i medelvitsordet i Ålands yrkesgymnasiums gymnasieexamensbetyg.

Studerande som avlagt alla moduler (tidigare kurser) inom den högskoleförberedande utbildningshelheten, får förutom sitt gymnasieexamensbetyg med yrkesinriktning, ett betyg över avlagda studier utfärdat av Ålands lyceum med bedömning enligt den allmänbildande gymnasieutbildningens vitsordsskala (ÅLR beslut 39 U2/24.4.2014, ÅLR 2014/5331).

4.2. Nyckel för omräkning av HUTH-studier vid Ålands lyceum till kompetenspoäng i Ålands yrkesgymnasium

Ämnen inom Ålands yrkesgymnasiums gemensamma examensdelar som ersätts med studier i motsvarande ämnen i Ålands lyceum (HUTH-studier), antal anges i kompetenspoäng	Moduler slutförda inom HUTH i Ålands lyceum, antal anges i studiepoäng
Kunnande i kommunikation och interaktion 14 kp	
Svenska 4 kp + 2 kp	SV1(2 sp), SV2(1 sp), SV3(1 sp), SV4(2 sp), SV5(2 sp) = 8 studiepoäng
Engelska 4 kp + 2 kp	ENG1(1 sp), ENG2(3 sp), ENG3(2 sp), ENG4(2 sp) = 8 studiepoäng
Valbart språk 2 kp	ENG5(2 sp) = 2 studiepoäng
Kunnande i matematik och naturvetenskap 8 kp	
Matematik och tillämpad matematik 4 kp + 2 kp	MK1(2 sp), MK2 (2 sp), MK3 (2 sp), MK4 (2 sp) = 8 studiepoäng
Fysikaliska och kemiska fenomen och tillämpning av den 2 kp	FY1(1 sp) = 1 studiepoäng KE1(1 sp) = 1 studiepoäng
Kunnande som behövs i samhället och arbetslivet 3 kp	
Samhällsfärdigheter 2 kp	SK1 (2 sp) = 2 studiepoäng
Främjande av hållbar utveckling 1 kp	GE1 (2 sp) = 2 studiepoäng

Bedömning och notering av 25 kp inom ramen för valbara yrkesinriktade examensdelar

Valbar yrkesinriktad examensdel 25 kp som del av grundläggande yrkesutbildning i Ålands yrkesgymnasium som ersätts med studier i Ålands lyceum (HUTH-studier)	Studieavsnitt slutförda som del av HUTH i Ålands lyceum
25 kp yrkesinriktad examensdel	SV6 (1 sp), SV7 (1 sp), SV8 (2 sp), SV15 (2 sp) = 6 studiepoäng
	ENG6 (2 sp), ENG10 (2 sp) = 4 studiepoäng
	MK5 (2 sp), MK6(1 sp) MK7 (1 sp), MK8 (2 sp), MK10 (2 sp) = 8 studiepoäng
	SK2(2 sp), SK3(2 sp), SK4 (2 sp) = 6 studiepoäng
	GE2 (2 sp), GE3 (2 sp) = 4 studiepoäng

4.3 Behörigheter för studier i högskolor och universitet

Sverige

För att läsa på universitet och högskolor i Sverige krävs grundläggande behörighet. Grund-/gymnasieexamen⁴ från den grundläggande yrkesutbildningen ger grundläggande behörighet. Till de flesta universitet och högskolor krävs förutom grundläggande behörighet även särskild behörighet.

Nuvarande HUTH-paket har ett brett innehåll som ger särskilda behörigheter till många olika utbildningar samt till naturvetenskapligt/tekniskt basår vid universitet och högskolor i Sverige.

Tabellen nedan visar vilka särskilda behörigheter för vidarestudier i Sverige som HUTH ger enligt nu gällande regelverk.

Ämne	Antal moduler på lyceet	Antal studiepoäng på lyceet	Behörighet:
Svenska	8 moduler	12 sp	Sv 3
Engelska	6 moduler	12 sp	En 6
Matematik	5 moduler	10 sp	Ma 2b
Matematik	7 moduler	12 sp samt MK8 (2 sp)	Ma 3b
Samhällskunskap	2 moduler	4 sp	Sh 1
Samhällskunskap	4 moduler	8 sp	Sh 2
Fysik	1 modul	1 sp	Nk 2
Kemi	1 modul	1 sp	
Geografi	3 moduler	6 sp	

Finland

Till yrkeshögskolor i Finland finns två urvalsmetoder; betygsbaserad antagning (studentexamen och /eller grund-/gymnasieexamen) och urvalspröv. Grund-/gymnasieexamen från den grundläggande yrkesutbildningen ger behörighet att söka till studier i yrkeshögskola. Ett visst antal nybörjarplatser är reserverade för den som söker på basis av grund-/gymnasieexamensbetyg. För de som gått HUTH och avlagt både grund-/gymnasieexamen och studentexamen ökar möjligheten att bli antagen eftersom man kan söka med både grund-/gymnasieexamensbetyget och studentexamensbetyget.

Till universitet i Finland är man behörig att söka med grund-/gymnasieexamensbetyg men konkurrerar då enbart på basen av urvalspröv. De som gått HUTH och avlagt studentexamen kan även konkurrera med sitt studentexamensbetyg.

4.4 Statistik över antalet studerande i HUTH och antalet utexaminerade och deras fortsatta studier

I tabellen på sidan 10 presenteras statistik över antalet studerande som valt och som fullföljt HUTH under perioden 2011 – 2023. Tabellen visar också antalet studerande som är i pågående HUTH-studier. Tabellen visar att det under de tre senaste åren är ca 20–22 % av de studerande som läser HUTH-studier. Enkätundersökningen visar att om alla hade möjlighet så skulle det röra sig om ca. 25 %.

⁴ Examen benämns grundexamen in social och hälsovårdsbranschen och inom sjöfart. I de övriga utbildningsprogrammen benämns examen som gymnasieexamen. Se [bilaga 1 i LF \(2011:75\) om gymnasieutbildning](#) Utbildningsprogram och examensbenämningar inom den grundläggande yrkesutbildningen.

Andel studerande som valt och fullföljt HUTH 2011 - 2023			
Antagningsår	Antal som valt HUTH	Pågående studier	Antal som fullföljt HUTH
2011	75		55
2012	34		21
2013	32		18
2014	43		22
2015	50		30
2016	38		23
2017	49		24
2018	21		15
2019	25		14
2020	20		10
2021	30	26	26
2022	30	27	
2023	33	30	
Källa: Ålands gymnasium			

I tabellen nedan presenteras statistik över antalet utexaminerade från Ålands yrkesgymnasium och deras fortsatta studier året därpå under perioden 2014 – 2021. Tabellen visar vilken utbildningsnivå de studerar på och i vilket land. Det framgår inte i tabellen på vilken grund de antagits till utbildning (gymnasie-/grundexamensbetyg, studentexamensbetyg eller urvalsprov). Tabellen visar att det är i medeltal 22 % av totala antalet utexaminerade under perioden som studerar vidare på högskolenivå i Sverige, Finland eller på Åland året efter de utexaminerats.

Utexaminerade från Ålands yrkesgymnasium 2014-2021 och deras fortsatta studier året därpå efter kön, den utbildningsnivå de studerar på och studieland								
	Examensår							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Utbildningsnivå som studier sker på året efter examen								
Totalt	245	187	217	208	194	205	177	160
Gymnasienivå	10	6	3	7	3	5	5	8
Yrkehögskola	30	29	23	27	34	41	36	25
Högskola, universitet	18	11	17	18	17	15	10	12
Folkhögskola, övrigt	2	1	2	2	1	3	3	1
Studerar inte/okänt	185	140	172	154	139	141	123	114
Kvinnor	116	78	98	100	68	95	81	74
Gymnasienivå	8	3	2	3	1	5	4	6
Yrkehögskola	10	7	6	9	11	15	14	16
Högskola, universitet	10	5	7	11	8	9	4	5
Folkhögskola, övrigt	2	1	1	1	-	1	2	1
Studerar inte/okänt	86	62	82	76	48	65	57	46
Män	129	109	119	108	126	110	96	86
Gymnasienivå	2	3	1	4	2	-	1	2
Yrkehögskola	20	22	17	18	23	26	22	9
Högskola, universitet	8	6	10	7	9	6	6	7
Folkhögskola, övrigt	-	-	1	1	1	2	1	-
Studerar inte/okänt	99	78	90	78	91	76	66	68
Studieland ett år efter examen								
Totalt	245	187	217	208	194	205	177	160
Åland	17	20	18	18	31	29	24	19
Finland	23	16	13	21	13	19	19	12
Sverige	20	11	13	14	11	15	11	15
Övr. länder	-	-	1	1	-	1	-	-
Studerar inte/okänt	185	140	172	154	139	141	123	114
Källa: ÅSUB Utbildningsstatistik								

4.5 Utvärdering

Sakkunniggruppen kan konstatera att innehållet i det nuvarande HUTH-paketet ger en bred grund för högskole- och universitetsstudier i både Sverige och Finland. De flesta av studerande som gått HUTH i årskurs 3 är mycket nöjda med att de valde HUTH och anser att de kommer att ha nytta av det.

I resultatet från enkätundersökningen i årskurs 3 kan man se att 62 % av HUTH-studerande är ganska nöjda eller mycket nöjda med upplägget och 80 % av studerande är ganska eller mycket nöjda med innehållet. I undersökningen framkom viss kritik mot så kallade prepkurser och att studerande som redan skrivit studenten eller väljer att inte skriva studentproven borde kunna välja bort prepkurserna. Totalt 3 prepkurser som omfattar 6 studiepoäng ingår i paketet. Sakkunniggruppen konstaterar att prepkurserna är en förutsättning för att få gymnasieexamen eftersom det krävs totalt 60 studiepoäng för att få gymnasieexamen. Sakkunniggruppen konstaterar också att majoriteten av studerande som läser HUTH avser att skriva studentproven. Enkätundersökningen visar att 88 % av studerande i årskurs 1 som valt HUTH planerar att skriva studentproven. Av de studerande i årskurs 3 som läst HUTH avser 96 % att avlägga studentexamen.

Sakkunniggruppen konstaterar att antalet studerande som väljer HUTH har ökat de senaste åren och att det är få som hoppar av (se tabell sidan 10) vilket innebär att den situation som skrivelsen från Ålands lyceum grundar sig i är inte överensstämmande med nuläget. En sårbarhet för vikande studerandeantal finns dock i och med att det av schematekniska orsaker behöver finnas två HUTH-grupper i årskurs 1 och 2. Ofta kan grupperna fyllas på av lyceets studerande men inte alltid. En lösning skulle kunna vara att alla yrkesprogram planerade sin verksamhet så att alla studerande i åk 1 respektive åk 2 läser HUTH i samma period, men det förutsätter stora ingrepp i den nuvarande läsårsplaneringen.

5. Ålands gymnasiums styrelses förslag

Styrelsen för Ålands gymnasium inlämnade den 20.4.2022 en rapport till landskapsregeringen där styrelsen framför att "möjligheten att skriva studentprov med tillhörande lärarledd förberedd undervisning är till för studerande vid Ålands lyceum. Studerande vid Ålands yrkesgymnasium fokuserar på sina yrkesstudier och skolan får större möjligheter till flexibla schemaläggning." Styrelsen för Ålands gymnasium föreslår i rapporten att nuvarande HUTH-paket avslutas och att skolorna tillsammans planerar en lösning för hur man kan erbjuda studerande vid yrkesgymnasiet möjlighet att avlägga kurser för att erhålla den särskilda behörigheten Matematik 2b (Sverige), samt att hänvisa yrkesstuderande till det svenska distansgymnasiet NTI-skolan.

Sakkunniggruppen betonar att förslaget ovan inte ger jämlika möjligheter till vidarestudier för studerande inom myndigheten Ålands gymnasiums två skolor. Det är viktigt att även yrkesstuderande har möjlighet att förbereda sig för studentproven genom lärarledd undervisning för att kunna prestera i proven på en konkurrenskraftig nivå. Sakkunniggruppen anser att yrkesstuderande som vill avlägga studentexamen ska ges likvärdiga möjligheter att konkurrera som studerande inom den allmänbildande gymnasieutbildningen.

Sakkunniggruppen anser att förslaget att erbjuda endast Ma 2b saknar en logisk förankring. Ma 2b-behörigheten är inte tillräcklig för att bli antagen till majoriteten av högskoleutbildningarna i Sverige. De flesta utbildningsprogrammen kräver behörigheterna Ma 3b och Eng 6. Till exempel studier till grundlärare och forskollärare kräver Eng 6 och ekonomistudier kräver Eng 6 och Ma 3b. De flesta basår (tekniskt basår och naturvetenskapligt basår) förutsätter Ma 3b. För att bli behörig till dessa utbildningar skulle studerande därför behöva avlägga kompletterande studier vid ett komvux, till exempel på distans via NTI-skolan som Åland har samarbete med. Sakkunniggruppen framhåller att NTI-skolan är ett bra alternativ för att komplettera

behörigheter men passar inte alla eftersom det saknas lärarledd undervisning. Ett krav för NTI-studier är också att de studerande har fyllt 20 år eller har en gymnasieexamen vilket fordrar ett fjärde år.

6. Sakkunniggruppens förslag på flexibla system

Till sakkunniggruppens uppdrag hör att ge förslag på ett flexibla system som ger möjlighet för alla studerande i yrkesgymnasiet att välja valbara studier som stöder fortsatta studier på högskolenivå. De studerande som idag inte har möjlighet att läsa HUTH är studerande inom social- och hälsovårdsbranschen (NVA) och inom sjöfartsbranschen (SJ). Gruppen konstaterar att i enkäten som gjordes i årskurs 1 på sjöfart och NVA skulle en tredjedel (33%) välja HUTH om det var möjligt. En medlem från sakkunniggruppen har haft möte med personal på sjöfartsprogrammet för att undersöka om det är möjligt för studerande i sjöfartsprogrammet att gå HUTH. På mötet konstaterades att det finns ett intresse men det är svårt att möjliggöra. En orsak är att man på sjöfart har ett helt annat system för schemaläggningen än på de övriga programmen inom Ålands yrkesgymnasium, vilket innebär att man inte följer samma periodsystem med fem perioder. I stället läses de gemensamma ämnena parallellt med yrkesämnena varvat med praktik över hela läsåret. En annan orsak är att det i sjöfartsprogrammet ingår mycket sjöpraktik med en stor variation i antal dagar beroende på vilket kompetensområde man väljer. Speciellt för vaktstyrmän och vaktmaskinmästare är antalet praktikdagar högt, 200 dagar. Sjöfartselektriker har 95 dagar och däck- och maskinreparatörer 120 dagar.

För att sjöfartsstuderande ska kunna delta i HUTH-systemet borde sjöfartsprogrammet använda sig av samma periodsystem som övriga program i skolan. Det försvåras av att det blir många studerande som då måste beredas en praktikplats samtidigt. Ålands yrkesgymnasium delar sjöpraktikplatser med ett flertal andra skolor vilket innebär att man inte kan räkna med att få praktikplatser exakt under de tidsperioder man önskar. Yrkesgymnasiets sjöpraktikplatser tillhandahålls av Kvarnen⁵ som bereder praktikplatser för totalt åtta skolor i Finland.

HUTH-studierna består av sammanlagt 50 kompetenspoäng (kp) som utgörs av 25 kp av de gemensamma examensdelarna och 25 kp av de yrkesinriktade valbara examensdelarna. Inom sjöfartsprogrammet finns endast 20 valbara kompetenspoäng varav 10 kompetenspoäng utgörs av 60 dagar praktik på årskurs 1, vilket är ett krav för att studerande ska få ut sina behörighetspapper för att få jobba på sjön. Då återstår endast 10 valbara kompetenspoäng till förfogande för HUTH-studier. För att kompensera detta borde de övriga studerande som inte läser HUTH göra sina praktikperioder i sina GEM⁶-perioder samtidigt som HUTH-studerande deltar i HUTH. Det innebär då att HUTH-studerande måste göra sina praktikdagar efter sina tre ordinarie år på sjöfart. Det är inte ett realistiskt alternativ att HUTH-studerande ska göra sina praktikdagar på sommarloven eftersom sjöbranschen ogärna tar emot praktikanter under högsäsongen. En ytterligare faktor som gör det problematiskt att ha praktiken att gå parallellt med HUTH är att det är olika antal praktikdagar för de olika kompetensområdena inom sjöfart. Som exempel har inte fartygselektriker någon praktikperiod alls på årskurs 2.

Sakkunniggruppen har också undersökt möjligheten för NVA-studerande att gå HUTH. I de ikraftvarande examensgrunderna för NVA finns endast 15 kp till förfogande inom valbara examensdelar. Det är 10 kp för lite eftersom det krävs 25 kp. Sakkunniggruppen har därför tittat på andra alternativ för att möjliggöra för NVA-studerande att välja HUTH. En möjlighet är att alla studerande som inte läser HUTH gör LIA hela period 1 i årskurs 3, då HUTH-studerande är på sin sista HUTH-period. För HUTH studerande skulle det innebära att hemvårds-LIA som är 6–7 veckor görs under ett lov, tex under sommarlovet mellan år 2 och 3. Eftersom den

⁵ <https://kvarnen.harjoittelumylly.fi/?lang=sv>

⁶ GEM betyder gemensamma examensdelar, se [4 § i LF \(2011:75\) om gymnasieutbildning](#)

valbara examensdelen för gymnasiestudier är endast 15 kp så blir resterande 10 kp utöver ordinarie schema och det totala antalet kp för en HUTH-studerande på NVA blir i så fall 190 kp i stället för 180 kp i examensbetyget. Detta förslag kan eventuellt leda till en mer ojämn arbetsbörda för lärarna vilket behöver utredas vidare.

Hösten 2024 träder en ny läroplan i kraft för både sjöfartsbranschen och social- och hälsovårdsbranschen vilket gör att man behöver ta den i beaktande innan man slutgiltigt kan uttala sig om dessa båda programs möjligheter att gå HUTH.

7. Slutsatser

Uppdraget var att utreda ett framtida upplägg av högskoleförberedande studier som ger studerande vid Ålands yrkesgymnasium särskilda behörigheter för vidare studier i högskolor och universitet i Sverige samt möjlighet att avlägga studentexamen. Sakkunniggruppen har inom sitt uppdrag inhämtat studerandes intresse för och behov av högskoleförberedande studier genom att genomföra en enkätundersökning bland alla yrkesstuderande i årskurs 1 och bland HUTH-studerande i årskurs 3. Sakkunniggruppen har utvärderat befintligt HUTH-system samt utrett behov av eventuella förändringar. Sakkunniggruppen har utrett ett flexibla system som skulle ge möjlighet för alla studerande i yrkesgymnasiet att välja studieförberedande kurser som stöder fortsatta studier på högskolenivå.

I dagsläget läser ca 22 % av de studerande som kan välja HUTH i yrkesgymnasiet HUTH och enkätundersökningen visar att ca 25 % av de studerande skulle välja HUTH om det var möjligt i alla utbildningsprogram. Sakkunniggruppen befarar att yrkesutbildningens attraktionskraft skulle minska om möjligheten försvinner. Gruppen är övertygad om att intresset för att välja yrkesutbildning ökar när det finns möjlighet att förbereda sig för högskolestudier och studentexamen.

Sakkunniggruppen vidhåller att behörigheterna som HUTH-paketet ger i många fall är en förutsättning för antagning till högskoleutbildningar i Sverige. Dessutom ger studentexamen stora fördelar vid antagning till högskoleutbildningar i Finland i och med att studerande även kan konkurrera i betygskvoten. Förutom de antagningsfördelar HUTH ger blir studeranden också bättre rustade och förberedda för högskolestudier eftersom utbildningen följer Ålands lyceums läroplan som är en studieförberedande utbildning.

Att erbjuda studerande i yrkesutbildningen möjlighet att periodvis studera på Ålands lyceum främjar förståelsen för skolornas karaktär och kultur och stöder målet om en gemensam skolkultur inom Ålands gymnasium.

Sakkunniggruppen vill understryka att både de enskilda individerna och hela det åländska samhället drar nytta av individer som har en yrkesutbildning i grunden och som har fått förutsättningar att fortsätta i högre utbildning. Enligt prognoser kommer det i framtiden att behövas alltmer kunnande på högskolenivå. För att samhället och välfärden ska kunna utvecklas måste kompetensnivån och särskilt toppkompetensen öka. I Finland är målet att minst hälften av unga vuxna avlägger en högskoleexamen 2030⁷. Vi kan anta att det åländska samhället kommer att behöva en motsvarande andel av befolkningen med högskoleutbildning. För att uppnå detta mål måste vägen till högskolestudier vara öppen för så många ungdomar som möjligt. Därför behöver HUTH finnas kvar med samma innehåll som idag och om möjligt borde fler studerande erbjudas möjligheten i framtiden. Det är en komplex fråga som behöver utredas vidare efter att de nya läroplanerna inom den grundläggande yrkesutbildningen har delgivits.

⁷ [Utbildningspolitiska redogörelsen: en jämlik och högklassig utbildning är nödvändig med tanke på de ökande kompetenskraven och de minskande åldersklasserna i Finland - OKM - Undervisnings- och kulturministeriet](#)

Bilaga 1

Studerande i årskurs 1 i alla program utom NVA och SJ

Totala antalet respondenter: 128

Har du valt HUTH?

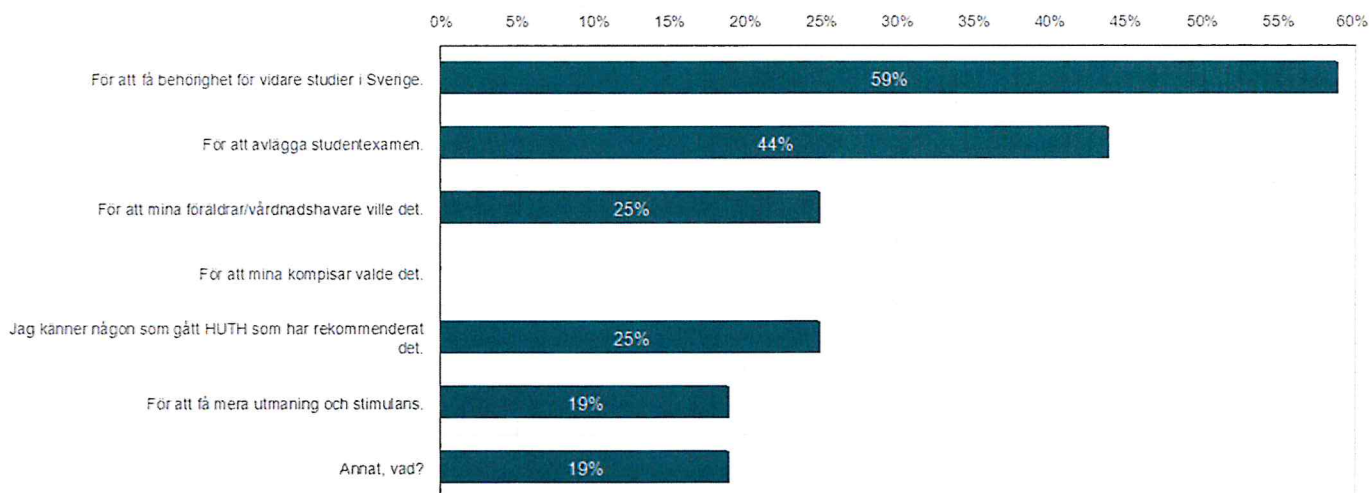
Antal svar: 128

	n	Procent
Ja	33	25,8%
Nej	95	74,2%

Du som valt HUTH, varför valde du HUTH? (kryssa i ett eller flera alternativ)

Antal svar: 32, Valda alternativ: 61

	n	Procent
För att få behörighet för vidare studier i Sverige.	19	59,4%
För att avlägga studentexamen.	14	43,8%
För att mina föräldrar/vårdnadshavare ville det.	8	25,0%

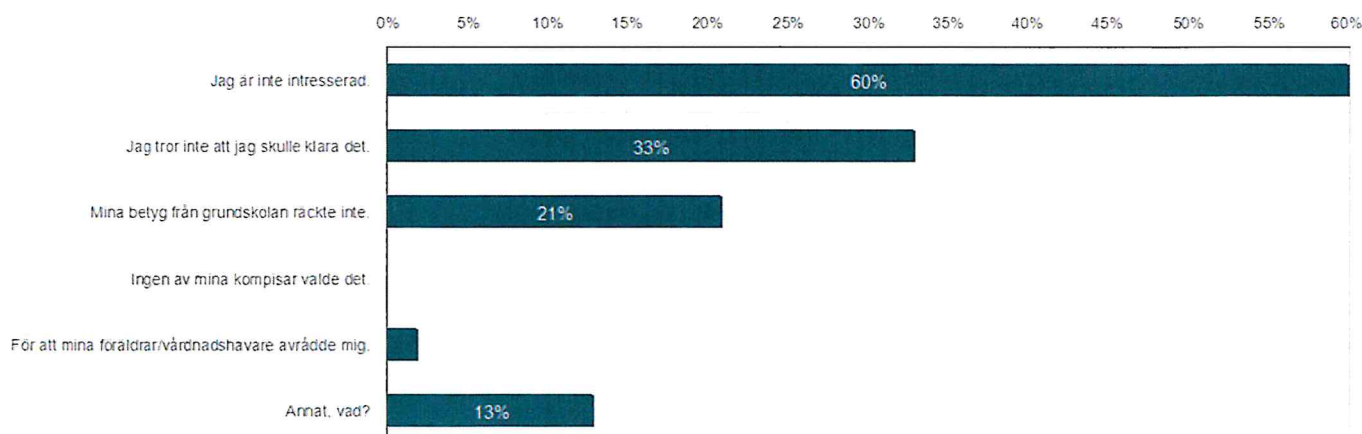
För att mina kompisar valde det.	0	0,0%
Jag känner någon som gått HUTH som har rekommenderat det.	8	25,0%
För att få mera utmaning och stimulans.	6	18,8%
Annat, vad?	6	18,8%

Fritextsvar

Alternativets namn	Text
Annat, vad?	min bror gick, och behörighet till skolor i Finland
Annat, vad?	Bättre lärare
Annat, vad?	Video och ljud produktion
Annat, vad?	För man har störst chans och ta sig vidare i studierna
Annat, vad?	Byte av miljö
Annat, vad?	För att kunna plugga vidare vart jag vill inte bara Sverige, man får ju inte bara till Sverige de måste ni ju berätta också de alltid information om att du kan fortsätta till Sverige men du kan ju plugga vidare i hela världen med huth

Du som inte valt HUTH, varför valde du inte HUTH? (kryssa i ett eller flera alternativ)

Antal svar: 96, Valda alternativ: 124

	n	Procent
Jag är inte intresserad.	58	60,4%
Jag tror inte att jag skulle klara det.	32	33,3%
Mina betyg från grundskolan räckte inte.	20	20,8%
Ingen av mina kompisar valde det.	0	0,0%
För att mina föräldrar/vårdnadshavare avrådde mig.	2	2,1%
Annat, vad?	12	12,5%

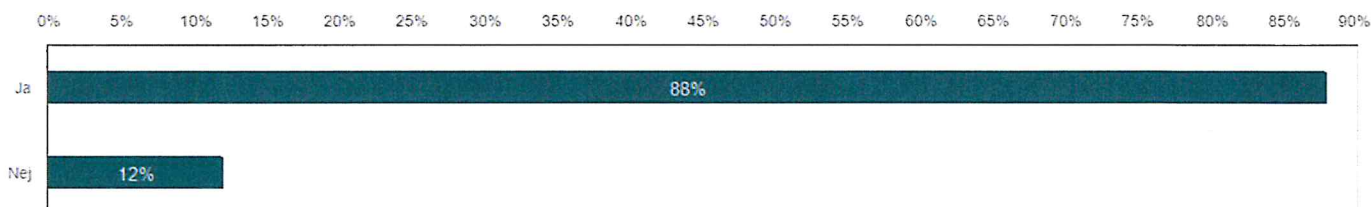
Fritextsvar

Alternativets namn	Text
Annat, vad?	onödigt
Annat, vad?	behöver inte
Annat, vad?	Jag sku klara av för har alltid varit fokuserad på skolan(men jag har varit för fokuserad) och om jag bara skulle prova en period så måste jag sen läsa in allt det som mina klasskamrater också läst extra
Annat, vad?	ville verkligen gå huth men trodde inte jag skulle kunna komma in så sökte aldrig
Annat, vad?	orka inte läsa så mycket
Annat, vad?	jo jag känner en person som är en lärare som sa att alla som brukar ligga på vanligt vis betygen 9-10 brukar falla ner kraftigt. och jag vill bli bra på ekonomi och lära mig jag vill inte stressa över en massa andra studier.
Annat, vad?	Min studie handledare berättade att den utbildningen jag går inte har huth studier
Annat, vad?	Du kommer från gymnasium till högskola ändå fast du inte gått huth
Annat, vad?	Min studiehandledare avrådd mig
Annat, vad?	orkade inte
Annat, vad?	Valde huth

Annat, vad?	redan gått lusse två år
----------------	-------------------------

Du som valt HUTH, har du för avsikt att avlägga studentexamen?

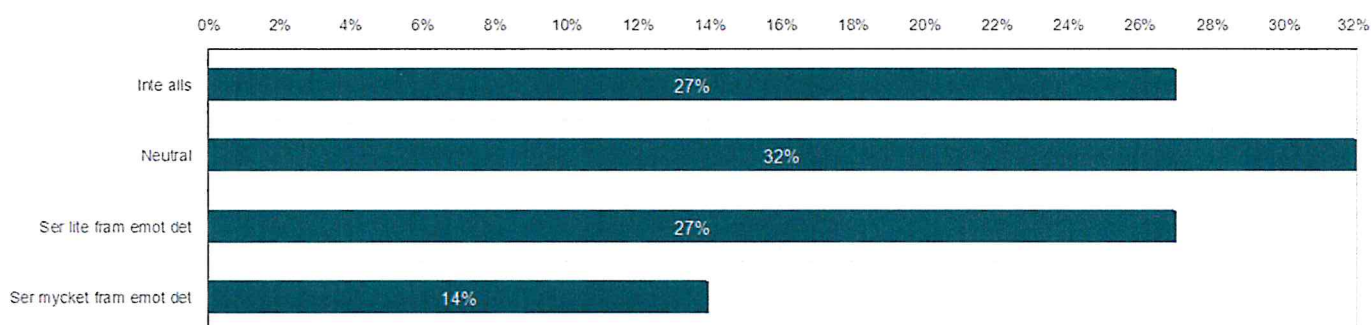
Antal svar: 33

	n	Procent
Ja	29	87,9%
Nej	4	12,1%

Hur mycket ser du fram emot att gå HUTH?

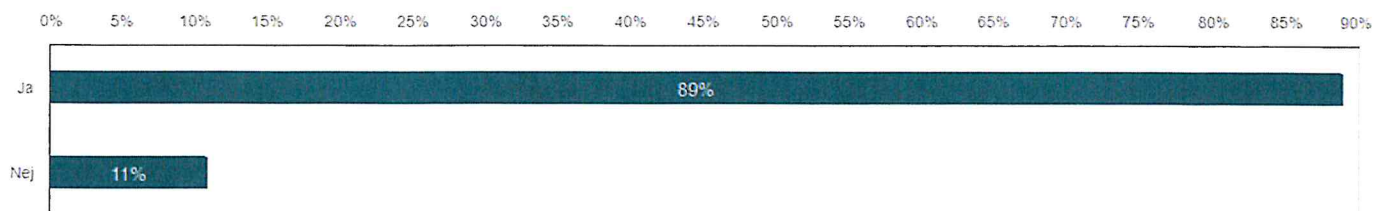
Antal svar: 37

	n	Procent
Inte alls	10	27,0%
Neutral	12	32,5%
Ser lite fram emot det	10	27,0%
Ser mycket fram emot det	5	13,5%

Känner du någon som gått eller går HUTH?

Antal svar: 118

	n	Procent
Ja	105	89,0%
Nej	13	11,0%

Bilaga 2

Studerande i årskurs 1 i NVA och SJ

Totala antalet respondenter: 52

Hade du valt HUTH om det funnits möjlighet?

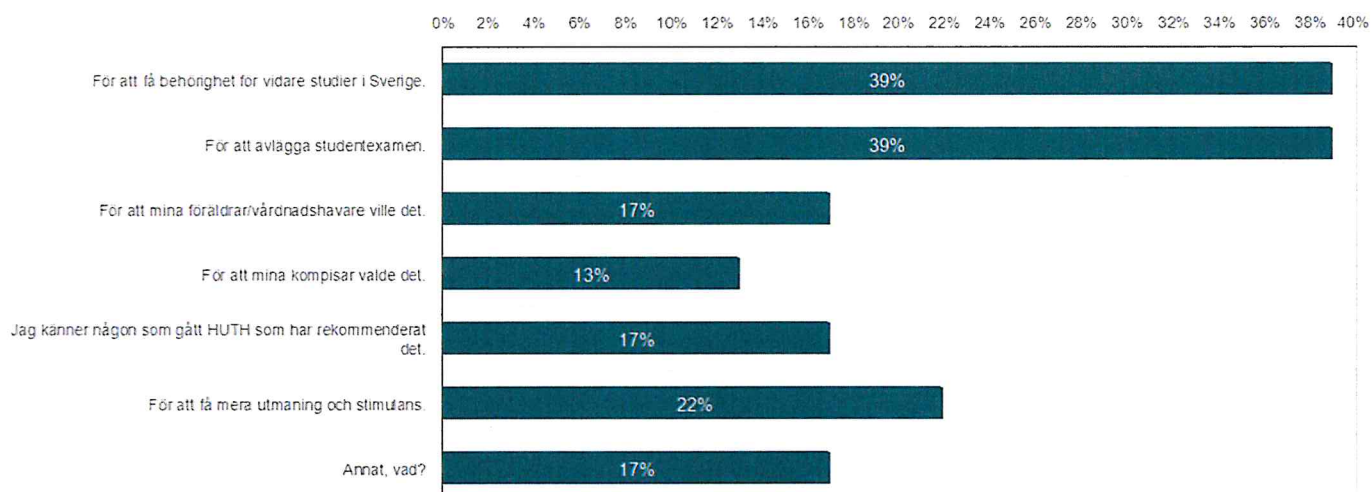
Antal svar: 52

	n	Procent
Ja	17	32,7%
Nej	35	67,3%

Om ja, varför? (kryssa i ett eller flera alternativ)

Antal svar: 23, Valda alternativ: 38

	n	Procent
För att få behörighet för vidare studier i Sverige.	9	39,1%
För att avlägga studentexamen.	9	39,1%
För att mina föräldrar/vårdnadshavare ville det.	4	17,4%

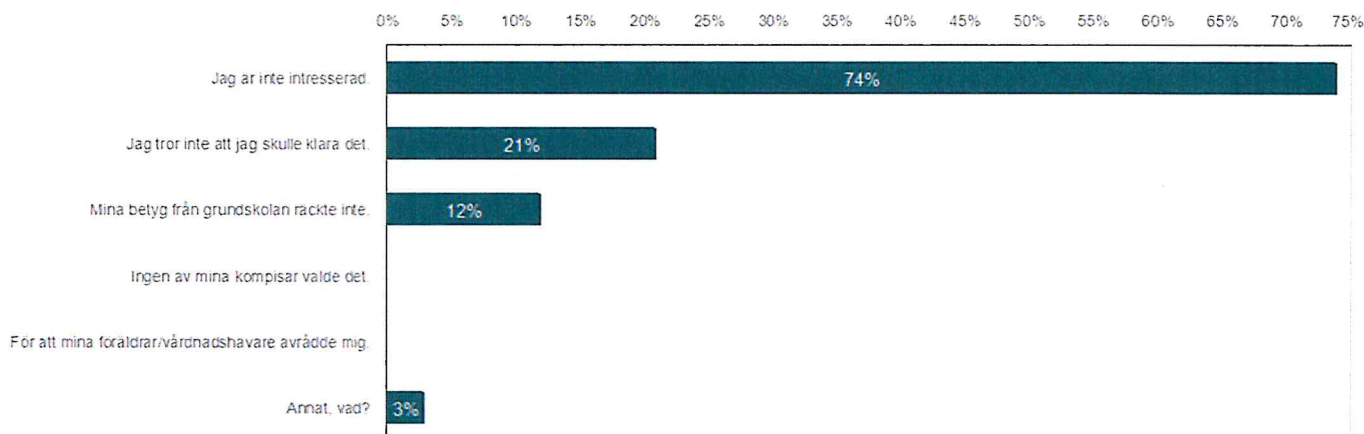
För att mina kompisar valde det.	3	13,0%
Jag känner någon som gått HUTH som har rekommenderat det.	4	17,4%
För att få mera utmaning och stimulans.	5	21,7%
Annat, vad?	4	17,4%

Fritextsvar

Alternativets namn	Text
Annat, vad?	Aah
Annat, vad?	För att inte behöva studera ett extra år för att få behörighet till vidare studering
Annat, vad?	Gud förbannat

Om nej, varför? (kryssa i ett eller flera alternativ)

Antal svar: 34, Valda alternativ: 37

	n	Procent
Jag är inte intresserad.	25	73,5%
Jag tror inte att jag skulle klara det.	7	20,6%
Mina betyg från grundskolan räckte inte.	4	11,8%
Ingen av mina kompisar valde det.	0	0,0%
För att mina föräldrar/vårdnadshavare avrådde mig.	0	0,0%
Annat, vad?	1	2,9%

Fritextsvar

Alternativets namn	Text
Annat, vad?	Lusse suger

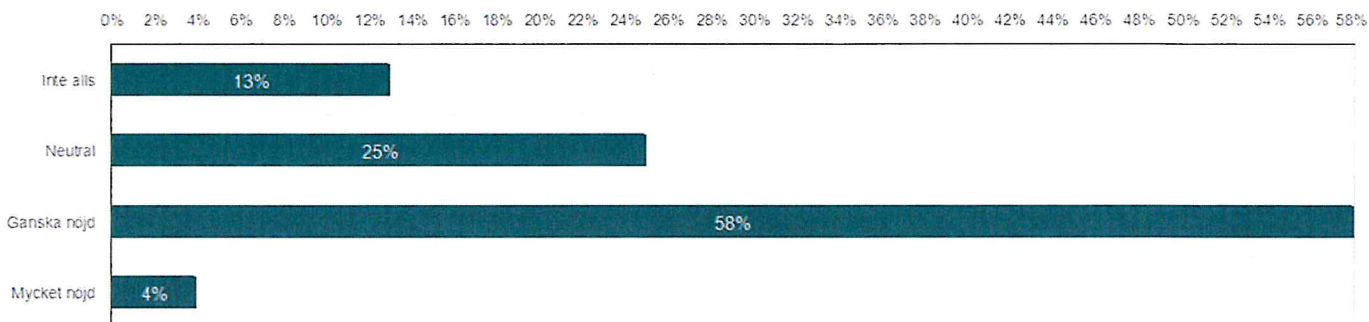
Bilaga 3

Studerande i årskurs 3 som läst HUTH

Totala antalet respondenter: 24

Är du nöjd med upplägget av HUTH-studierna?

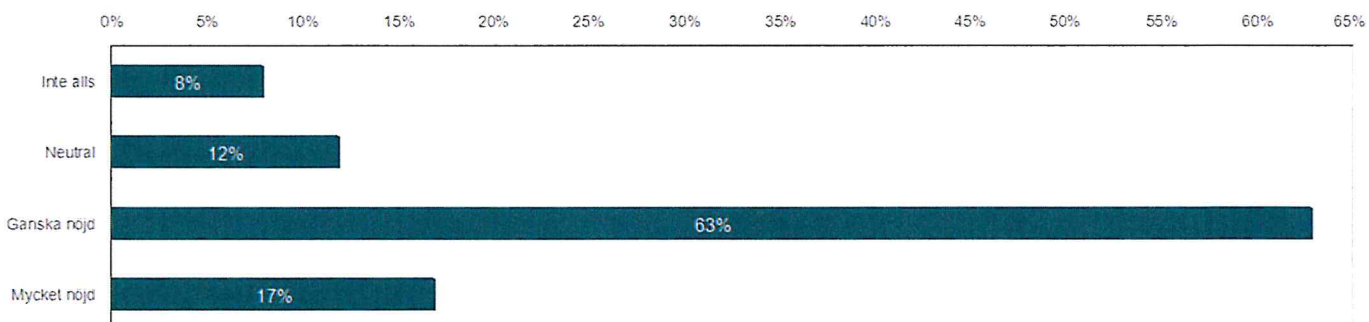
Antal svar: 24

	n	Procent
Inte alls	3	12,5%
Neutral	6	25,0%
Ganska nöjd	14	58,3%
Mycket nöjd	1	4,2%

Är du nöjd med innehållet i HUTH-kurserna?

Antal svar: 24

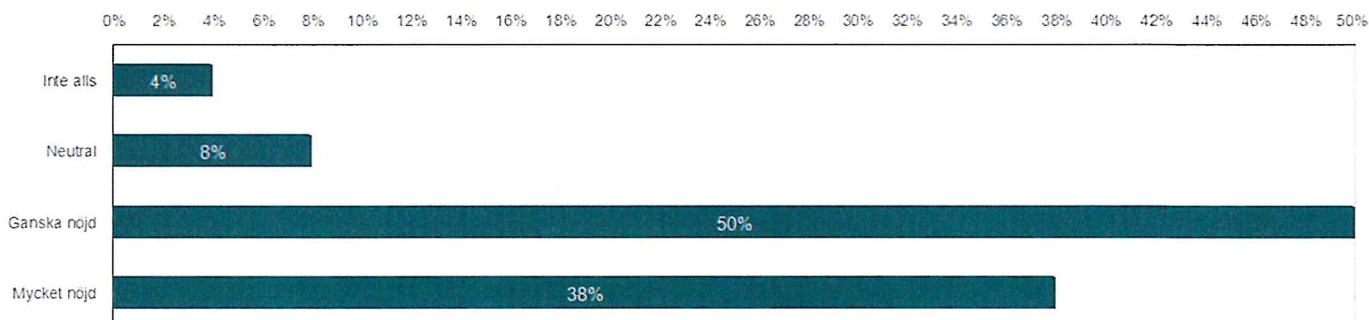

	n	Procent
Inte alls	2	8,3%
Neutral	3	12,5%
Ganska nöjd	15	62,5%

Mycket nöjd	4	16,7%
-------------	---	-------

Hur nöjd är du att du valde HUTH?

Antal svar: 24

	n	Procent
Inte alls	1	4,2%
Neutral	2	8,3%
Ganska nöjd	12	50,0%
Mycket nöjd	9	37,5%

Tror du att du kommer att ha nytta av det (motivera gärna)?

Antal svar: 24

	n	Procent
Ja	23	95,8%
Nej	1	4,2%

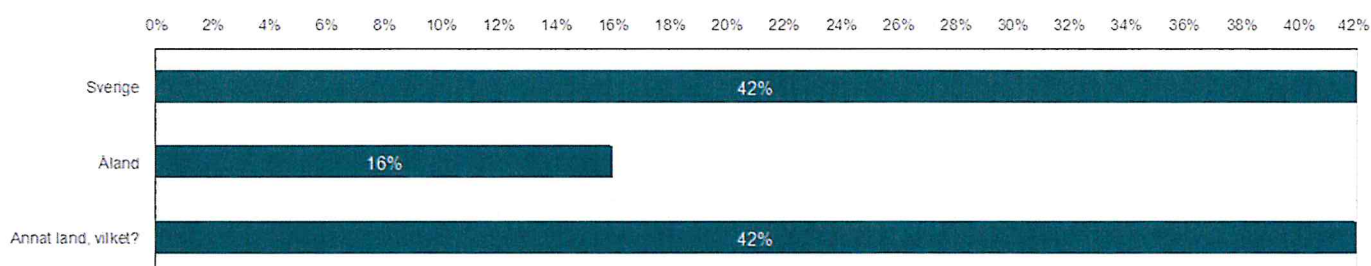
Fritextsvar

Alternativets namn	Text
Ja	Kommer lättare in till sverige även får jag studenten

Ja	Ska studera i Finland
Ja	Har gett bra studierutiner och allmänt kunnande
Ja	När jag söker till Sverige jag har fått stor inblick i olika branser och kurser att gå . Det bästa med hute är att man har såna givande och inspirerande lärare som älskar sitt jobb
Ja	I mina vidare studier, har fått en studieteknik och vana som jag inte fått om jag bara gått yrkes
Ja	Mycket allmän kunskap
Ja	Studera vidare senare i livet
Ja	Studera vidare
Ja	Jag vill plugga vidare i sverige och där krävs det att man har högskoleförberedande ämnen
Ja	studera
Ja	Allmänbildning, vidare studier
Ja	Fått många kontakter utanför YG och lärt mig studietekniker
Ja	Vissa kurser som jag annars inte skulle ha gått
Ja	Studier till sverige
Ja	söka skola

Om du planerar att studera vidare - var kommer du i så fall att studera?

Antal svar: 24

	n	Procent
Sverige	10	41,7%
Åland	4	16,6%
Annat land, vilket?	10	41,7%

Fritextsvar

Alternativets namn	Text
Annat land, vilket?	Finland
Annat land, vilket?	Finland
Annat land, vilket?	Finland
Annat land, vilket?	Sverige för högskolor och universitet och Frankrike för att läsa konst
Annat land, vilket?	Sverige eller Finland
Annat land, vilket?	Fastlandet duh.
Annat land, vilket?	Österrike eller Frankrike
Annat land, vilket?	Finland
Annat land, vilket?	Finland
Annat land, vilket?	Finland

Vad har varit bra med HUTH?

Antal svar: 20

Svar
Jag tycker att det varit en bra utbildning då man fått gå tillräckligt med kurser för att skriva studenten och fått möjligheten att ta studenten.
Perioderna i lusse och samhällan
Att kunna ha möjligheten att studera vidare och studera något helt annat efter gymnasiet.
Vilka perioder huth studerande varit i lusse respektive yrkes.
Alla lärare som har varit så intressanta . Många har vilja att man ska förstå och är riktigt motiverande. Jag tycker fler Hute lärarna är bättre på att få med alla sina elever jämfört med yrkes. Det berättar mer och djupare. De

visar den stora bred man kan riktning sig i universitet och visar de olika vägarna man kan ta in i universitetet. Det är en glädje varje dag, för det finns alltid något ämne som man längtar till. Jag tycker om att de på Lusse har stödlektioner som matte och Engelska då man kan få den extra knuffen åt rätt riktning. Men det skulle vara bra om matte och engelskan inte var samma dag. Nu förtiden så är måndagar både engelska och matte. Detta förstår jag är pga av resursbrister . Men det är mycket bättre än i yrkes där vi har alla stöd på en och samma dag. Om jag skulle ge råd till ettorna så skulle de vara njut varje dag över vad ni får i humman kapital det går fort och ni får större valmöjligheter i slutändan. Jag tycker att Åland gör det bra att man kan gå kurser på Öppna Högskolan och få poängen på slutvittsordet till godo . Det ger en större möjligheter att gräva ner sig i det man vill testa på och se om man vill läsa vidare det sedan.
Variation från yrkes, att få lära sig använda dator och faktist studera,plugga. Sen skulle jag inte bara velat gå lusse utan det är väldigt skönt med variationen från att jobba praktiskt på yrkes och sitta still och plugga på lusse, väldigt olika skolmiljöer
Att få chansen att lära sig saker på en högre grad. Även att lära känna nya människor annat än personerna i vanliga yrkes klassen
Bra lärare. Bra att kunna byta mellan praktiska kurser och sedan huth så att ingen av dem blir allt för "tråkiga"
Att så gå "vanlig skola"
Varit bättre än mina andra klasskamrater som inte gått huth och se deras avis har varit så belönande.
Omväxlingen från mina vanliga studier, då jag ibland kan tycka att dom är för enkla så är det skönt att få en utmaning.
Bra upplägg, strukturerat
högskoleförberedande
Fått lära känna mer människor än bara dem i yrkesklassen. Får lära sig användbara saker som juridik och ekonomi. Mer förutsättningar i framtiden
Att man hade kurser från ÅL också, detta gjorde så att jag lärde känna nya människor
Omväxling, bra lärare
Lektionsupplägget

Att man har fått variation från vanliga studierna i yrkes, att man får utmaning och mer "tuffa" perioder samt att man lär känna mer personer och får mer kompisar eftersom man går två skolor

Att få gå på karonka

Får möjlighet till att söka till fler skolor

Vad kunde utvecklas?

Antal svar: 20

Svar
Inget att tillägga
Kontakten mellan skolorna och samarbetet mellan skolorna, huth elever skulle borda få välja själv vilka ämnen som vill gå
Information åt hutharna, hur mycket man missar i yrkes skolan,. Samarbete mellan yrkes och lusse
Uppläget med studentprov och hute . När jag skulle skriva studentprov på hösttarminen så missa jag flera lektioner pga av det och fick ta igen det på egenhand. För mig som lär mig via föreläsningar så var det svårare att komma i kap. Jag hade otur med engelska läraren hen betrakta/ hade svårt att kunna förstå språksvårigheter= dysliksi. Jag som skriver ord enligt dens utal och hade något litet fel så kunde detta inte betraktas. När jag för ovanlighetens skull skrev minimala fel så skrev han att jag hade fel på stavning fast jag inte skulle få det. Jag vågade inte påpeka det för att hen verka inte så medgörlig föra gången jag gjorde det och ville inte bli sänkt i betyg. Men jag fick sista perioden en väldigt bra och begåvad lärare som såg över min problematik och var väldigt snäll och hjälpsam. Det som var mindre bra med HUTE var att du missa lektioner på yrkes. Vissa av dessa lektioner får du göra när du är på yrkes igen och då får den ordinarie klassen försätta från där de slutade så de blir ett kunskaps glap. Vi hade en lektion på yrkes där resten av klassen redan hade gjord det så det behövde inte göra de. Vi hutare Fick lära oss delarna utan att titta i mor-ton som de andra. Vi fick bli lärda av elverna hur man skulle göra vissa mo-ment för att läran hade börjat med kursen före hute perioden var slut . Detta tycker jag blev en fel kunskaps fördelning. Att en Elev ska lära en anan kun-skap som är läran ska ge.

Om jag här får säga en ska om yrkes så tycker jag att vi elever i 3:an ska få ersättning för det pengar vi har lagt ner i läromaterial. Vi betalar årligen 100 Euro för ett material vi knappt använder och kommer att bli utloggad från när vi tar examen, Det är 300 E i skolan för något som vi knappt använder. Vi fick finansiera våra egna läromedel detta behövde inte tvärna som får det gratis pga nytt läromedel och jag kan ta att betala en bok som man har resten av livet men inte för en hemsida som man blir utslädd från när man går ut .
Ännu bättre planering mellan yrkes och lusse
Man missade mycket på yrkes. Man fick knappt veta vad som hände där och när man skulle närvara på saker och inte.
Bättre kursplanering så att inte alla prepkurser kommer på samma period, blev väldigt stressigt i år eftersom studentproven kom före kurserna slutade.
Att du får välja kurser själv
Varit råddigt från gång till gång
Personligen tyckte jag inte om dubbel matten. den var helt ok då man först hade en kurs och sedan hade ett prov i mitten av perioden och sedan bytte kurs men när det var två kurser som gick bredvid varandra blev det alldeles för svårt. jag hade skrivit högskoleprovet i Svenska och behövde fortfarande gå kursen, vilket var ett slöseri för mig, detta gällde även för dom som hade skrivit engelska och matten tidigare. Man borde få skippa den kursen och välja en annan om man har skrivit provet, man borde alltså göra studierna mer flexibla.
Studentskrivningarna, man ska inte behöva stressa ihjäl sig för att få ta studenten, utan man borde få mer möjlighet att studera i lugn och ro
kommunikation
Man förlorar gemenskapen i yrkesklassen då man inte är med dem under långa perioder. Man missar även en del på yrkessidan på hushållsperioderna
Info tillfällen om studenten, vi har ibland missat vissa informationstillfällen på grund av att det korsade med våra YG-kurser
Upplägget för prep-kurserna, om man har skrivit ett studentprov i ett ämne behöver man ändå gå prepkurser. Fungerar att gå dom men kanske skulle vara roligare med andra uppgifter eller liknande

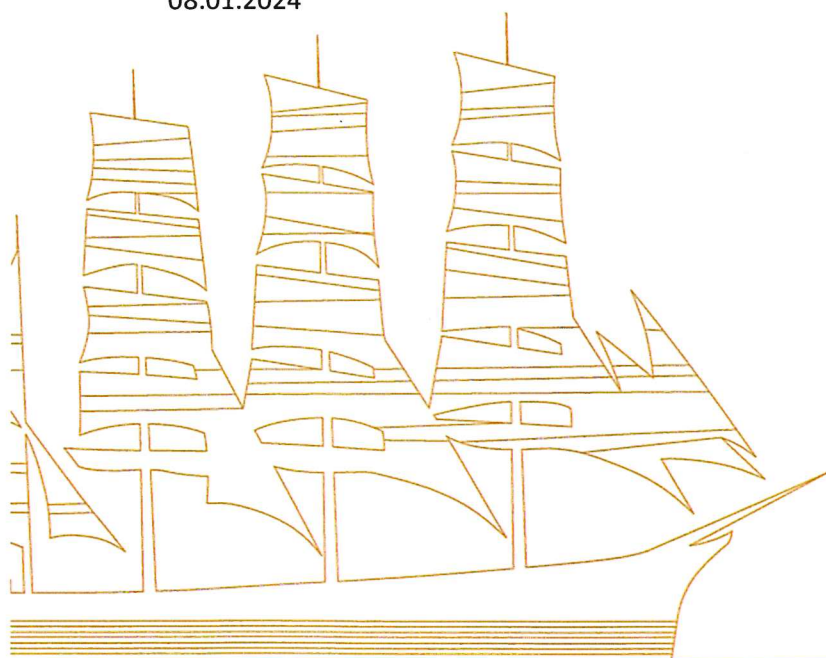
Samarbetet och den gemensamma planeringen mellan ÅYG och ålands lyceum
Att vi huth-studerande skulle få vara med på ex. Kladdkaronka, tema dagar osv. Man känner sig utanför de som går i lusse eftersom vi inte får vara med på sådana dagar utan istället behöver ha vanliga lektioner eller lektionsfria.
Systemet med prepkurserna
Ta bort student förbereding för dom som redan har skrivit student och för dom som har valt bort student
Tunga skoldagar med så mycket kurser på så kort tid

Utveckling av en åländsk tillsynsenhet för hemundervisning

PROJEKTREDOVISNING

08.01.2024

Innehåll

1	Bakgrund.....	2
1.1	Projektledare	2
1.1.1	Målgrupp	2
2	Aktiviteter	2
3	Resultat.....	3
4	Övriga aktiviteter under hösten	3
4.1	Informationsmöte med FN:s Special Rapporteur om hemundervisningen på Åland	3
4.2	Kontakter till fastlandet.....	4

1 Bakgrund

Projektet syftar till att förbättra förutsättningarna för hemundervisade barns rätt till likvärdig undervisning på Åland, i enlighet med arbetsgruppens slutrapport. Projektet har beviljats projektunderstöd från Ålands landskapsregering.

1.1 Projektledare

Projektledare är Eva Ekström-Andersen, som har varit anställd 1.8.2023-31.12.2023. Eva har en bred och djup pedagogisk utbildning, samt speciallärar- och rektorsbehörighet. Eva har tidigare arbetat med tillsynen i Mariehamns Stad de två senaste läsåren på timbasis, utvecklat Grundvux på Ålands folkhögskola och är mycket insatt i grundskolans läroplaner.

1.1.1 Målgrupp

Målgruppen för projektet är de barn som hemundervisas på Åland, samt deras vårdnadshavare. Vid en rundringning till alla kommuner den 27.9.2023 visade det sig att det just då fanns det sammanlagt 118 barn som hemundervisas på Åland, fördelade på 91 barn i åk 1-6 och 27 i högstadiet.

2 Aktiviteter

Projektet har genomfört följande aktiviteter:

- Skapat en fungerande Wilma för de hemundervisade, i samarbete med utbildningsplanerare Maria Björklöf vid IT-avdelningen på Ålands gymnasium. Wilma är ett kommunikationsverktyg som används som utvärderingsverktyg för hemundervisningen. I Wilma kan vårdnadshavarna anmäla sina barn, bifoga en plan för undervisningen, se och läsa meddelanden, samt lämna in periodens redogörelser. Wilma möjliggör också att tillsynsenheten kan följa upp barnens framsteg och dokumentation.
- Skapat ett specialbyggt kursområde i Its Learning för de hemundervisade, i samarbete med utbildningsavdelningen. Its Learning är en lärplattform som används som ett stöd för undervisningen. I Its Learning kan vårdnadshavarna se de ämnen som ska redovisas, klicka på ämnet och lämna in ett eller flera dokument i olika format. Its Learning underlättar också att tillsynsenheten kan ge feedback och bedömning på barnens arbeten.
- Tagit fram fungerande mallar den skriftliga redogörelsen, samt likvärdig prövning för alla hemundervisade barn. Mallarna finns tillgängliga i Wilma och Its Learning, och syftar till att förenkla och standardisera dokumentationen av hemundervisningen.
- Bildningschef Mikael Rosbäck har förhandlat fram ett avtal med kommunerna med Mariehamns stad som huvudman för ett kompetenscenter för hemundervisningen. Avtalet innebär att Mariehamns stad tar ansvar för tillsynen av de åländska hemundervisade barnen. Avtalet har skickats till alla kommuner för godkännande.

- Hållit två informations- och diskussionstillfällen på tillsynsenhetens kontor i början av augusti, i samarbete med hemundervisarföreningen. Tillfällena var öppna för alla intresserade vårdnadshavare, och syftade till att informera om projektet och dess mål, samt att få feedback och svara på frågor. Ett tjugotal föräldrar deltog i tillfällena.

3 Resultat

Projektet har uppnått följande resultat:

- Etablerat en enhetlig och tydlig dokumentation av hemundervisningen, som möjliggör att barnens framsteg kan följas och utvärderas på ett likvärdigt sätt.
- Skapat en digital plattform för hemundervisningen, som underlättar kommunikationen och samarbetet mellan vårdnadshavare, barn och tillsynsenhet.
- Förberett för ett kompetenscenter för hemundervisningen, som ska erbjuda kvalificerad och kontinuerlig tillsyn och stöd för de hemundervisade barnen.
- Ökat medvetenheten och dialogen om hemundervisningen bland vårdnadshavare, kommuner och utbildningsmyndigheter.
- Utarbetat ett samarbetsavtal för tillsynen av hemundervisade barn på Åland
- De dokument som tillsynsenheten behöver ha för kommunens skriftliga redovisning har också stämts av med utbildningsavdelningen i ett tidigare skede.

4 Övriga aktiviteter under hösten

4.1 Informationsmöte med FN:s Special Rapporteur om hemundervisningen på Åland

Syftet med informationsmötet var att informera FN:s Special Rapporteur Ms Farida Shaheed och hennes specialmedarbetare om hemundervisningen på Åland, dess förutsättningar, utmaningar och möjligheter, samt om det pågående projektet för att utveckla en åländsk hemundervisningsenhet.

Informationsmötet hölls på tillsynsenhetens kontor i slutet av november 2023. Följande personer deltog i mötet:

- Representanter från hemundervisarföreningen
- Familjer med barn som hemundervisar
- Eva Ekström-Andersen, projektledare för utvecklandet av en åländsk tillsynsenhet för hemundervisning.
- Tiina Forsström, tillsynslärare för hemundervisningen i Mariehamns Stad
- Mikael Rosbäck, bildningschef i Mariehamns Stad
- Ms Farida Shaheed, FN:s Special Rapporteur i kulturella rättigheter
- Specialmedarbetare till Ms Farida Shaheed

Informationsmötet bestod av följande delar:

- En presentation av hemundervisningen på Åland, dess lagliga och pedagogiska ramar, antal och fördelning av hemundervisade barn, samt de utmaningar och behov som hemundervisningen står inför.
- En presentation av projektet för att utveckla en åländsk hemundervisningsenhet, dess mål, aktiviteter, resultat och framtidsplaner.
- En diskussion mellan deltagarna, där Ms Farida Shaheed och hennes specialmedarbetare ställde frågor, gav feedback och delade sina erfarenheter och perspektiv på hemundervisningen.
- En rundvandring på tillsynsenhetens kontor, där deltagarna fick se de lokaler, material och utrustning som används för hemundervisningen.

4.2 Kontakter till fastlandet

Kontakt med Undervisningsrådet vid Utbildningsstyrelsen, Maj-Len Engelholm för att få inblick i hur tillsynen sköts på fastlandet på en övergripande nivå.

Genomgång av dokument som används för uppföljning av elever i hemundervisning samt verksamhetsanvisning angående hemundervisningen i Helsingfors stad, Svenska serviceenheten av chefen för den grundläggande utbildningen, Niclas Rönnholm, och hans stab med pedagogiskt sakkunniga.

Mikael Rosbäck
Bildningschef
Mariehamns stad